

СТАНОВЛЕННЯ ОСВІТИ В СЕЛІ ЩЕКИЧИН

Серед усіх портреб нашого національного життя потреба рідної школи найголовніша, бо народ, який не має своєї школи, може бути лише посербом чужих народів, і ніколи не виб'ється на самостійну дорогу існування," - пише М.Грушевський "Всі інші народи, які дійшли до добробуту, освіти, доброго ладу, дійшли тільки завдяки тому, що мали просвіту на своїй рідній мові."

З переказів старожилів села Щкичип відомо, що на початку 20 ст. в нашому селі почала працювати школа, якщо її так можна назвати. Окремих дітей грамоті навчав в єврейській хаті дяк Буза.

З 1920 р. наше село знову попало під владу Польщі. В 1932 р. була відкрита початкова школа, в якій дітей вчили польській мові, піп два рази в тиждень навчав релігії, щоб вони і їх батьки були смиренні перед своїми папами, бо це мовляв, воля Божа. Половина дітей шкільного віку не навчалася. Засипане снігом село. Тиша навкруги і тільки від школи чути спів дітлахів :

*Триумфи пана Небеского
Скочили з неба високого
Побудили пастежу...*

Ніби на Україні, ніби українське село, а лунає спів польською мовою. Поляки гнобили український народ як могли. Вчили дітей по школах польською мовою, будували костьольи в наших краях, захоплювали кращі землі. Діти втомлені, зморені, одяг полатаний , дехто босий... А з настанням зими не всі відвідували школу.

Навчали дітей польською мовою, лише 2 год на тиждень було відведено на українську мову. Вчителями працювали чех Карел Ранш, Банда Тобішевська, Ірена Портиковська.

1-2 класи вчила зранку Ванда Тобішевська. Карел Ранш вчив 3-4 класи після обіду. Якщо учень пропустив школу, зранку ж учитель ішов до хати і виясняв причину пропуску занять.

У польській школі було фізичне покарання учнів. Коток Павло 1921 р.н. згадує як особисто його бив піп Петро з Липок лінійкою по руках, крутив за вуха. " Я його найбільше боявся, - говорить Павло Миколайович,- вчився погано, не міг рахувати, не любив арифметики".

Тимошук Надія Григорівна 1928 р.н. розповідає як вчилися, як ходили до школи, який носили одяг "Весь одяг був полотняний, на ногах у кого що було: чоботи, треви, калоші. Священник вчив молитви, Закон Божий." Суботін Адам Степанович 1928 р.н. згадує: "Книжки носили в полотняній торбі, якщо не було гудзика, брали маленьку гілочку замість гудзика. Священик водив нас і у церкву, там все розказував і показував. В 4 класі вчив ще вчитель Іванчук з Нсвіркова. Власюк М. описав життя своєї бабусі Власюк Ганни, яка закінчила 2 класи церковно-приходської школи, як тяжко їм жилося, мати товкла в ступі

сире жито і вони їли.

1939 рік. З приходом радянської влади було перевезено будинок панського лісничого Василевського і пристосовано під школу (4 класні кімнати). В ньому вчилися школярі до 1970 року.

Бровчук Григорій Данилович згадує: "У 1939 р. пішов у 1 клас. Це було ще при Польщі. Вчили Ванда Тобішевська і Карел Ранш. Коли прийшли радянські війська, то Ванда і Карел утекли.

Навчати дітей у школі прийшли Духневич з Межиріч і Іванчук з Невіркова".

Конопчук Олексій Степанович розповів, що у 1 клас пішов в 1942 р. Вчив Іванчук з Невіркова, потім Дворанський Ростислав, Бойчук Соня Петрівна. Першим директором був Мартись П. В.

Роки повоєнні - роки бідності і нестатків. В 50 - ті роки діти ходили до школи у дві зміни. Приміщення звичайних сільських хат були пристосовані до навчання дітей. Вчителями працювали Крусь Сергій Кузьмович, Степаніда Іванівна - вчила молодші класи. Грушко Володимир Олексійович - математик, Мельник Галина Захарівна — російську мову, Поліщук Петро Власович - українську мову. Вчительський колектив очолював директор школи Рибчинський Микола Степанович. У післявоєнний період в с.Щскичин функціонувала семирічна школа. Перший післявоєнний випуск був у 1952 році.

Дещо покращилося життя в Щекичинській школі в 60 - ті роки. Поліпшилася матеріальна база школи. Навчання стало однозмінне. В школі навчалось до 150 учнів. Розпочалося будівництво нової школи.

З 1967 - 1969 р. директором школи був Дердюк М.О. З 1969 - 1996 рік директором школи працював Зелінський М. І. Будували школу з великими труднощами. Держава грошей на будівництво школи майже не давала. Гроші виділялися на ремонтні роботи. Допомогали будувати батьки. Копали траншею під фундамент школи, розвантажували цеглу. Будували народно-господарським методом. Багато допоміг колгосп (голова колгоспу Денисюк П.) Допомогло і лісництво (Смоляк, лісничий, виділив 30 м² лісу).

В 1970 р. було завершено будівництво школи. За три роки було обладнано кабінети. За виконання Закону про всеобуч Зелінського Миколу Івановича було нагороджено значком "Відмінник народної освіти УРСР."

Хороші спогади залишилися в односельчан про Ковальчук Г.М., яка працювала в школі майже 40 років (з 1958 по 1994 рр.) Краще, ніж писала про неї Л. Морозова в газеті " Жовтневі зорі" за 1 вересня 1973 року, про цього майстра педагогічної справи не скажеш:

" У неї відкрите і привітне обличчя. Здається, проміння дитячих усмішок усього класу, всіх радісних лукавинок - у ній. Її життя, наче поле, що видзвонює радістю колосків, посіяних і виплуканих нею. І мудрість життя вчительки в мудрості народу, яка говорить : " Якщо ти домігся, щоб на тому

місці, де зростав один колос, виростало два, ти виконав своє покликання в житті. Пропрацювавши 16 років. Ковальчук Г. М. одержала високу нагороду - значок "Відмінника народної освіти УРСР. "

Відвідавши Ганну Миколаївну, не втрималась і запитала : Що ви відчували, коли вас нагороджували?

Посміхнулася Галина Миколаївна, і в очах блиснув радісний вогник. Пригадала, і в якому костюмі була на конференції, і які відчуття заповнили її душу:

- Костюм мій голубий здався синім і безмежна схвильованість охопила мене всю.

А що найбільше запам'яталася із багатьох років шкільного життя?

Добре пам'ятаю, як будували нове приміщення школи. Носили пісок носилками, білили, виносили сміття..." Скромний трудівник, що проводить час над дитячими зошитами, турботливий і вимогливий, мов рідний батько... Саме таким пам'ятають Чепелюка Григорія Степановича. Закінчивши нашу школу в 50 - і роки в 1961 році повернувся до неї вчителем. Життя школи проходило у нього перед очима, все відбувалося, мов на долоні. Чесний і скромний, працьовитий і порядний, завдання людини в житті виконав: побудував дім, виростив хороших два сини, посадив сад. До сьогодні трудиться в нашій школі. Зараз ладнає підлогу в шкільній майстерні, а ще дбає про шкільне майно і передає досвід тим, хто хоче його брати.

Доброї слави серед односельців нажила Дзьоба Г.Н. Ще малим дівчатам прийшла вона в 1 клас Щскачинської семирічної школи, яку закінчила в 1957 році. Стала вчителькою. Пропрацювала майже 40 років. З 1970 р. - по 2002р р. Галина Нечипорівна вчителька молодших класів Щскачинської школи.

- 15 років у нашій школі були комплекти, в класах було по 28 - 30 учнів, працювати було

дуже важко, але я завжди любила дітей, тому долала труднощі і намагалася виростити Людину для

людей, - говорить Галина Нечипорівна.

Велика різниця - говорити самому чи викликати на розмову інших. Останнє - мистецтво справжнього вчителя. Саме так працювала Галина Нечипорівна. Вчила писати, читати, розповідати, осмислювати і, звичайно, рахувати.

" Той знаменитий педагогічний такт, про який так багато пишуть, повинен полягати в щирості вашої думки. Я не дозволю собі нічого приховувати, я кажу те, що я насправді думаю. Це найбільш щиро, просто, легко і найбільш ефективно, але ж, якраз не завжди можна говорити." Мені здається, що А.С. Макаренко написав ці слова про нашу хорошу вчительку, Ферснчук Юлію Василівну, яка пропрацювала в нашій школі з 1957 - 1987 рр.

Десятки років старалася навчити наших школярів математики Чепелюк

Марія Сергіївна. Приїхала в наше село юнкою в 1967 році. Тут знайшла своє щастя, тут працювала заступником директора школи. Серйозна і принципова, вимоглива, далекоглядна, якою і має бути математик.

З 1971 - 1995 р в нашій школі працювала вчителем біології Зелінська Ганна Матвіївна. Біологічний кабінет "зеленів" на всю школу. Екзотичні, рідкісні рослини були зібрані тут. А на дослідних ділянках пахла м'ята, валер'яна, меліса, синюха лікарська і багато інших рослин. Звання справжнього знавця лікарських рослин зажила Ганна Матвіївна в селі, вона і сьогодні збирає трави, допомагає людям подолати недугу.

Цікавими були її уроки хімії. Реактиви, реакції - таке* незвичне, неймовірне для сільської дівчини.

Далеко не всі добрі та хороші вчителі згадані в цьому короткому описі - історії нашої школи. Деяких час невблаганно віддав їх від наших днів, вони живуть лише на фотоірафіях і в пам'яті своїх учнів.

Лине невблаганний час. Роки проходять за роками, а результати роботи вчителів нашої школи стають більш помітними: вчорашні учні стали вчителями і лікарями, водіями і навіть замміністра харчової промисловості (Соловчук Г.В.), майором та підполковником нашої армії (Курач І .В. і Зінчук А .В.). За час свого існування наша школа дала освіту майже 1200 учням. Сьогодні в її стінах продовжується навчання, зберігаються та примножуються традиції.

*Довмат Г.С.,
вчитель історії ЗНЗ 1-І! ст.
с. Щскичин*